

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Onvs Ecclesiae. In hoc libro ... admiranda quædam ac
planè obstupenda, de septem ec-
clesiæ statibus,
abusibus quoq[ue] grauissimis, & futuris eiusdem
calamitatibus ex sanctor[um] pro-
phetijs & ...**

Pürstinger, Berthold

Coloniæ, 1531

VD16 ZV 12498

De Turcis & de plaga gladij. Cap. 49

urn:nbn:de:hbz:466:1-29969

7. ca. 26. §. 7 quoniã genus & proavos & quæ non fecimus ipsi, vix ea nostra voco. Quid ge-
 nus aut proavos strepitis si primordia nostra, auctorẽq; deũ spectes? Tamen ge-
 nealogia naturali frequenter ex bonis generantur boni, vnde sanguinis nobilitas
 cõtrahitur eo qd alicuius maiores fuerunt sapientes, magnanimi, potẽtes virtuti-
 bus, opibusq; præditi. Hinc filius patris dignitatẽ sequitur, quia filij cõplexionis
 similitudo causare præsumitur conformitatẽ morũ ac imitationẽ paternæ ope-
 rationis. Ad hoc accedit quædã propheta, si dici meretur, quæ post natale dicti
 Caroli de eo fertur Anno dñi. 1505. in Italia apparuisse. Cuius exemplar (vt initij
 meminim) hoc anno in manus meas peruenit, sequenti sub tenore.

Oui. met. 15.
 Fabula. 1.
 Boet. de cõf.
 3. Metro. 6
 32. q. 4. c. re-
 currat. C. de
 nup. l. furio.

C. de digni.
 l. senat. li. 12.

VIII § Carolus Philippi exprogenie filius, erit longus fronte, habebitq;
 alta supercilia, oculos grandiores, nasum aquilinum, coronabitur iuxta suã æta-
 tis annum quartumdecimum, vel secundum aliam scripturam, iuxta sextumdecimi-
 mum, hic magnum congregabit exercitum. Cunctos destruet tyrannos sui re-
 gni. Nanq; tanq; sponsus & sponsa ab illo iustitia sociabitur, bella geret vsq; ad vi-
 gesimumquartum sui regni annum. Anglos, Hispanos, necnon Arrogonas, &
 Gallos ac Germanos subiugabit, Romam euertet cum Florentia atq; igne combu-
 ret, binas habebit coronas, & postea mare transgredietur cum magno exerci-
 tu, Græciam introibit, rex Græcorum, Chaldæorum, Turcarum, Asperorũ, ac
 Barbarorum & Palestinorum nominabitur, Georgianas subiget, & legem con-
 stituet, vt si quis crucem nõ adorauerit, moriatur, nulla interueniente remissioe.
 Erit em̄ semper cũ ipso brachium diuinũ, & possidebit totius prope terræ domi-
 nium vniuersale, quod quũ fecerit, sanctos & sanctus iure vocabitur. Postquã san-
 ctam venerit Hierosolymã, accesseritq; ad montem oliuæ, deponet coronã de
 capite suo, referetq; gratias deo, dabitq; spiritũ miraculis & signis Anno trigesi-
 mo quinto regni sui, Hic ab angelo coronabitur tanq; patriæ pater. Erit primus
 imperator post Fredericum tertium.

Præfagium
 Caroli.

§. ca. 39. §. 8
 & §. c. 43 §. 5
 & §. c. 53. §. 9

§. c. 24. §. 1.
 & §. c. 49 §. 2
 §. c. 49. in fi.

IX § Id verificabitur si Carolus iam in Cæsarem, vtinã absq; ambitõne,
 & auaritiæ practica, legitime eligetur, Romani imperij coronam consequuturus
 Tunc habebimus signum quod præscripta reuelatio à deo emanauerit, & non sit
 ab homine per tumorẽ vel adulationẽ excogitata. Alioquin eadẽ pronosticatio
 præsumitur esse astrologica seu mathematica cõpositio. Genethiaci quidẽ nata-
 licios dies considerant, futura auspicantur, geneses hominũ per duodecim cœli
 signa describunt, inde nascentiũ mores, actus & euentus p̄dicere conant, i. quo &
 quali signo vel horoscopo fuerit natus, & quẽ effectũ vitæ habeat qd nasciturã-
 tur. Huius mathesis interpretatio olim cõcessa fuit tribus Magis, vt natũ annun-
 tiarent Christũ. Quo nato neminẽ vltra alicuius natiuitatẽ de cœlo interpretari
 decet, qm̄ gentilium obseruationes tenere Christianis non licet.

i. Cog. 15

§. ca. 26. §. 6
 & §. c. 46 §. 1
 & §. c. 53. §. 4

§. c. 3. §. 1.
 §. c. 15. §. 15
 §. ca. 58. §. 18

26. q. 5. nõ li.
 §. c. 52. §. 5

X § Heu omni omine ac indicio infirmũ atq; caducũ apparet imperium
 Alemanorũ, qui imposterum exteris subijcientur dominis. Siquidem reges Iuda
 postquam reliquerant legem altissimi & contempserant timorem dei, dederunt
 regnũ suum alijs & gloriã suã alienigenæ genti, vtpote Romanis. Quocirca res-
 ponderunt Iudæi: Non habemus regẽ nisi Cæsarem. Ita timendũ est, ne non so-
 lũ Alemanni, sed & cæteri Christiani aliquãdo habituri sunt regem alienũ. Porrò
 regnũ de gente in gentẽ transfertur propter iniustitias. Nã remota iustitia quid
 sunt regna, nisi magna latrocinia? Tale latrocinium est hodie regnũ Germanorum
 qui rapinis infudantes, omnẽ negligunt iustitiam, & inter se ipsos potius gladio,
 & violentia, quã iure seu æquo vtuntur. In ecclesia itaq; occidentali videtur
 nũc incepta gladij plaga, tũ per disturbia in Christianos principes, tũ etiam per
 insidias Turcarum, de quibus modo sequitur.

§. de elect.
 venlem.
 §. c. 17. §. 16
 & §. c. 26 §. 7

Mar. 2

Eccle. 49

Iohan. 10
 Eccle. 10
 Augusti. 4.
 de ciu. dei. 4

§. eo. §. 6. &
 §. c. 39 §. 1. &
 §. c. 49. §. 20

§. c. 62. §. 2
 §. eo. §. 5. &
 §. c. 49. §. 16.
 §. ca. 40. §. 2

§. eo. §. 6. &
 §. ca. 49. §. 8

¶ De Turcis & de plaga gladij. Cap. XLIX.
Docet scriptura nos fugere à facie gladij, quoniã vltor iniquitatum gla-
 dius est. In die aut̄ ista visitabit dñs in gladio suo duro & grandi & for-
 ti. Nã inter alias aduersitates, quibus deus suã ecclesiã aliquot annis ha-
 ctenus conteri permisit, venit in primis gladius, qui est incurfus po-
 tissime Turcas, quorũ gens potest intelligi per Gog & Magog, de quibus postea.
 P 3 Nempe

Iob. 19

Esaia. 27

Ezech. 30

§. ca. 54. §. 2.

§. c. 38. §. 4.
 & §. c. 50 §. 2
 §. c. 28. i. pri.

Nēpe Turcæ olim fuerunt Schytæ ex his quos Alexander magnus inter Hyperboreos mōtes ferreis clauit repagulis, sicut quidā tradūt scriptores, & Hieronymus affirmat. Itidem & Methodius videtur assentire, vt infra patebit.

I § Turcæ (vt aiunt) sedes patrias habent in Scythia Asiatica vltra Pyrenæos montes & Thoracuntas insulas contra aquilonis vbera, qui post mortem Gotofredi exierunt de latibulis & locis desertis. Est quidem populus truculentus & ignominiosus in cunctis stupris & lapanaribus fornicarius. Et significatus per Apo. 2. 12 illū filiū masculū quem peperit mulier, apud quā stetit draco, & qui erat rectorus Apoc. 19 omnes gentes in virga ferrea. Imō ipse est cui deus dedit potestātē sup gentes vt Psal. 2 regat eas in virga ferrea, vt q̄ censet calcare torcular vini furoris iræ dei oipotētis. Venit etem iniquitas populi Christiani, ceu filiorū dei, in conspectu dñi, ideo 2. Reg. 7. 5 deus redarguet eosdē Christianos in virga viros, vt pote Turcæ, & in tactibus filiorū hominum. Tactibus significantur plagæ gladij.

II § Fertur q̄ Turcæ comedūt quæ cæteri abominant, vescunt carnibus lupos, vulpiū & alios immūdos animalū. Quos Methodius appellat filios Ismaelis filij Abrahæ ex Agar, ob id & Agareni. i. aduenæ nuncupant. De Ismaele quidē scribitur: Erit feras homo, manus eius contra oēs, & manus omniū contra eū, ē regione vniuersorū fratrū suorū & get tabernacula. Methodius igit Ismaelis filios solitudinis esse describit, à deserto exiliētes, ideo in desolationē ecclesiæ prodeunt, corrupti sunt, ideo in corruptionem mittuntur, odibiles sunt ac abominabiles omnibus hominibus, ideo odium ipsi complectuntur.

III § Odibiles profecto strages Christianorū fecerunt, & amplas terrarum possessiones interceperūt, videmus eas pro sua austeritate subito & inopināte miranda egisse, qm̄ in paucis annis suo imperio subegerūt duo magna imperia, videlicet Trapezontinū & Cōstātinopolitanū ac vltra duodecim alia regna, & plures q̄ octingentas insignes vrbes (vt fertur) vsq; ad fines Italiæ & Pannoniæ obtulerunt, & totam pene ecclesiam Græcam (quæ dudū antea ob suos excessus ruere cœperat) prorūsus quodāmodo extirpauerunt. Præterea anno elapso Solinus de progenie Ottomannoꝝ modernus Turcarum rex, magnum Soldanum bello superauit, deinde cœpit Alepū & Damascum atq; Hierosolymam cū omnibus circumiacentibus locis. Quid vltius ē faucibus Christianorū aut gentiliū sit erepturus, in periculo pendet, timendū est vt qui orientalia subegit, occidentale regnū sibi nunc inuadendū, rapiendūq; proponat.

III § In veteri testamēto Turca est figuratus p̄ Assur quasi tollēs robustū populū Christianū vel sustollens murū ecclesiæ. Nam sicut Assur rex Assyriorum olim fuit instrumentū quo deus flagellauit filios Israel, qui suis peccatis iram dei prouocauerunt, sic deus Turcæ regem permittit fœuire in Christianos ob enormia eorū facinora. Siquidē in Esaia dñs respondit: Væ Assur, denotādo Turcam, furoris mei virgā, in qua corrigo Christianos. Ipse quoq; Assur est baculus quo percutio illos, in manu eius indignatio mea, f. cōplebitur, & mittā eū ad gentē Christianā fallacē, vt pote quæ se p̄cepta mea facturā mentita est, & cōtra populū furoris mei mādabo illi vt auferat spolia & diripiat prædā, & ponat illū, f. populū Christianū in conculcationē quasi lutū platearum. Et infra: Virgam suā leuabit super mare in via Aegypti, q. d. O ecclesia, antequā Turca venerit super te, aggredietur Soldanum regem Aegypti, & transibit mare rubrū & vincet eū, deinde cū multo exercitu reuertetur contra Hierusalem, quā pariter obrinebit. Hoc præconiū (prohdolor) videt iam impletū. Nam (vt dixi) ante annū Turcæ tum Soldanum tum Hierusalem euicerunt. De hoc periculoso tēpore loquit Mich. 7 chæas, dicens ad modernā Christianitatē: In die illa longa fiet lex, & vsq; ad te veniet Assur, & vsq; ad ciuitates munitas, & à ciuitatibus vsq; ad flumē, & ad mare de mari, & ad montē de monte. Deus quippe virga sua pascet populū Christianū & gregem hæreditatis suæ.

V § Apparet insuper in Turca esse verificatum illud Hieremiæ, vbi dicitur: Venit Ismael filius Nathaniæ de semine regali (per quē secundū Methodiū Turca representat) & ille surrexit & decem viri cum eo, & percusserūt Godoliā omnes

J. co. §. 16
 §. c. 41. §. 1.
 & J. co. §. 6.
 J. co. §. 15
 §. c. 41. §. 4.
 §. ca. 16. §. 9
 §. c. 48. §. 4
 J. co. §. 16
 §. c. 44. §. 5
 & §. c. 39 § 7
 & J. co. §. 4.
 & 21.
 §. c. 47. §. 6
 & J. co. §. 7.
 §. c. 45. §. 7
 & §. 10. &
 J. co. §. 7
 J. co. §. 13. &
 J. co. §. 14
 J. co. §. 4
 J. c. 60. §. 2
 §. c. 47. §. 7
 §. ed. §. 1. &
 J. co. §. 15. i. p
 J. c. 52. §. 12 &
 §. c. 42. §. 5.
 & J. co. §. 20
 §. co. §. 3. &
 J. co. §. 13
 §. c. 47. §. 10
 & J. co. §. 10

omnes quoque Iudæos qui erant cum Godolia & Chaldæos virosque bellatores percussit Ismael. Is etiã in medio ciuitatis octoginta viros Barbaros, scilicet vestibus & squalentes, munera & thūs, vt ea offerret dño, in manu habentes, exceptis decem, occidit & cadauera proiecit in lacū quē fecit rex Asa, eundē lacū Ismael repleuit cū occisis, & captiuos reduxit omnes reliquias populi, vt pote fortes viros ac mulieres, pueros & eunuchos. Tandē idē Ismael à facie Iohanan principis bellatorū fugiit. Per illū homicidā Ismaelē figurat truculētus Turca, p̄ Godoliã innocēs plebs, per Iudæos representant Christiani, p̄ Chaldæos Pagani, vtrosque em̄ Turcæ psequunt, atque vincunt, p̄ octoginta autē viros Barbaros intelligunt clerici q̄ comā nutrire prohibent & sacris vestibus humiles sacrificiū deo offerre iubent. Quos Turcæ in medio ciuitatis Cōstātinopolitanę in alijsq̄ ciuitatibus interfecerūt. Deus clemēter auertat, ne de cætero in medio ecclesię tot⁹ clerici p̄ Turcas vel alios Ethnicos aliqui exterminet, solis decē thesaurū tpalem sequētibz supstitibus, quoz cadauera ad lacū infernalē projiciant. Constat insup multos de populo captiuos à Turcis eē seductos, vel adhuc fore seducēdos, donec Turcæ à Iohanā superabunt. O q̄s erit ille Iohanā, à cuius facie Turca Ismaelis progenies fugiet, vtinā is nostris cito temporibus veniat, anteq̄ pereamus nos miselli omnes.

VI § Apparet præterea per Turcas aliã Hieremię prophetiam esse impletam, vbi dominus ad filios Israel, inquit: Ecce adducam super vos gentem de longinquo, robustam & antiquā, pharetra eius quasi sepulchrum patens, vniuersi fortes, & conteret vrbes vestras gladio. Et infra: Ecce populus, scilicet Turca venit de terra Aquilonis (vbi respectu Hierosolymę situat Turcia) & gens magna vt pote Turcarum, consurget à sinibus terrę sagittā & scutum arripiet (quibus frequenter Turcæ vtuntur) crudelis est, & non miserebitur, vox eius quasi mare sonabit, nam Turcæ per mare contra ecclesiã orientalem venerunt, quos similiter contra ecclesiã Romanam esse venturos, timendum est. Sequitur in Hieremiã: Et super equos ascendent, qui postea multa bella super terrã & questres gesserunt cōtinuēq̄ gerūt, præparati quasi vir ad prælium aduersum te filia Syon. Ideo accingere cilicio, & aspergere cinere.

VII § Nonnullæ deniq; Apocalypsis prophetiæ & Methodij pronosticationes censent esse completę. Siquidē hoc de Turcis dictū intelligit. Quintus angelus effudit phialā suā super sedem bestię, id est, græcæ ecclesię, quæ eo tunc tota erat puerfa. Et factū est regnum tenebrosum. Destructo em̄ græcorū imperio, Turcæ nūc ibidem regnāt, Plurium præterea aliorū regnoz & locoz terrę ac maris terminos, iuxta Methodij præconium, obtinēt. Qui Turcay exitus sup Christianos his vaticinatus est verbis. Futuri sunt. s. Turcæ, vt exeāt semē Ismael & deuastent terrā, & obtineāt orbem terrę, & regiones in introitu pacis. s. mundanę (quã Turcæ iã habent) à terra Aegypti vsq; ad Aethiopiã, & à flumine Euphrate vsq; ad Indiã, & à Tygri vsq; ad introitū Naoth regni Ioniti filij Noe, & ab Aquilone vsq; ad Romã, & Illyricum, & Aegyptū, & Theffalonicã, & Abbanã, & vsq; ad mare ponticū, quod diuidit eadem regna à Germania & Gallia.

VIII § Hinc elicitur Italiã, Galliã, & Germaniã à Turcis non vinci, quia Methodius Turcay victoriã terminat vsq; ad Romã, id est, Italiã, & vsq; ad mare ponticū, id est, vsq; ad Galliã & Germaniã. Attamē per deuastationes Turcay, & per intestina bella, tum Germania tum Italia Galliãq; (in quibus tribus regnis hodie ecclesiã latinã potissimū consistit) mō plurimū offendunt Christianis principibus inter se discordātibz. Quippe in Apocalypsi habet: Pax auferet de terra, vt pote in præsentī ecclesię statu, vt inuicem se interficiāt, quia non est pax impijs dicit dominus: Et sic conturbatę sunt gentes & inclinata sunt regna Christianoz. In aliquo tandem disturbio Roma destruet iuxta Birgittę præconium, quia Christiani intestino bello debilitati inimicis ecclesię resistere nequibunt, quin obtineant vrbe in introitu pacis, vt ait Methodius.

IX § In quo vterius sequitur: Et in duplum erit iugum illoz. s. Turcay super colla vniuersarum gentium, & non erit gēs aut regnum sub cælo quod possit cum eis in prælio confugiendo superare eos, vsq; ad numez tēporis octo septi-

Dist. 23. pro
bete, cum si-
milibus.
1. Coz. 11

Hiere. 5.

Hiere. 6.

Apo. 16

Methodius

Apo. 6

Esa. 45

Psalm. 45

J. c. 58. §. 1

§. co. §. 7.

Methodius

- Nume. 14 manarum annorum, id est, per quinquaginta sex annos, diem pro anno computādo. Et hec est veritas rerum quæ seipsam clarius ostendit. Hanc Methodij prophetiam de Turcis partim adimpletam esse nouimus, vnde certum signum habemus, dominum per Methodium esse locutum, quia ea quæ in nomine domini Propheta iste prædixerit exierunt.
- Danie 7 X § Cæteræ Danielis cornu paruum, consurgēs & reges humiliās, in Turca verificari vident. Cuius tyrānidi truculētæ illa prophetica accōmodari possunt, vbi dicit: Populum tuum dñe humiliauerunt, s. Turcæ, & hæreditatem tuā vexauerunt, viduā & aduenā interfecerunt, & pupillos occiderunt. Item: O ecclesia sta & præpara te, quia deuorabit gladius ea quæ per circuitum tuū sunt. Plura similia ad hūc passum repeti possunt, de quibus supra.
- Psal. 95. XI § Insuper in præsentī excursu sexti status p Turcas censet incipi prophetizā Iohānis, dicens: Sediti sup equum rufum, s. sanguis colerici, datus est gladius magnus vt sumeret pacē de terra & inuicē se interficiāt. Morti deniq; super equum pallidū sediti, data est potestas sup quatuor partes terræ interficere gladio, fame & morte & bestijs terræ. Postea Iesus Christus accipiēs sextum signaculum aperuit librū, id ē, reuelauit seruis suis sextū ecclesiæ statū. In quo fortassis per Turcas erit tribulatio ecclesiæ latinæ atrocissima, sicut p eosdē inflicta est ecclesiæ græcæ tribulatio vltima. Quā obrē sexto angelo tuba canētī alius angelus ex mādāto Christi p̄cipit, vt soluat quatuor angelos, id est, dæmones, q̄ sunt ligati seu missi in flumine Euphraten, id est, Romano imperio, vbi latina ecclesia modo cōsistit.
- Hiere. 46 Siquidē illis dēmonibus p Chri primū aduentū ablata fuit nocēdi potestas, qui in propinqua nobis futura tēpestate permittent ad vehementius q̄ prius tentādum homines Christianos, per quatuor mundi climata sparsim degentes.
- Apo. 9 XII § Hinc scriptum est: Sextus angelus tuba cecinit & audiuit Iohānes vocem meā ex quatuor cornibus altaris aurei, quod est ante oculos dei, dicentem sexto angelo qui habebat tubā. Solue quatuor angelos qui alligati sunt in flumine magno Euphrate. Et soluti sunt quatuor angeli, qui parati erāt vt occiderēt tertiā partē hominum. Ille sextus angelus, habens phialā plenā iræ dei, effundit eā in Christianitatem per flumen Euphraten intellectam.
- Apo. 16 XIII § Ecce coniectura est, in hoc statu quinto & sexto, Turcas esse Christianos flagellum, ideo vocat Onager, horribilis enim visio contra ecclesiā occidentalem ab ē oriente. Id satis expressit Methodius dicens: Erunt homines in illa correctione filios Ismael, & venient in necessitates vsque dum desperent de vita sua in captiuitatibus & calamitatibus suis, nam in illo hebdomatico tempore (per quod denōtat præsens æuum) vendunt, id est, prostituunt homines natos suos, cuius rei gratia deus despexit fideles vt sufferant has tribulationes. Et non solum Christianos, sed etiā Paganos, cæterasq; gentes Turcæ insequuntur, vt supra notauit. Vnde coniectura sumit magnæ & propinque calamitatis nostræ, sicut vaticinium sonat Methodij dicentis: Replebit Hierusalem à gentibus, & terra promissionis à facie hominum, s. Christianos, qui captiui ducent à quatuor ventis qui sub cælo sunt, & erunt tanquā locustæ in multitudine quæ congregabuntur à vento, & erit in eis pestilentia & fames, & exaltabitur cor exterminatorum, id est, Turcarum. Nempē vastator Christianissimi nuncupat latinè exterminans. Sequit in Methodio: Et cor eorum in superbiam elabatur, & loquent excellā vsq; ad tempus cōstitutum eis, & retinebunt introitum & exitum aquilonis, & Ethan vsque ad occasum, s. Europæ, & vsq; ad meridiē, vtpote versus Aphricā, & erit Christianorum tribulatio maxima, & erūt omnia sub iugo eorum, s. Turcarum: homines quoque & iumenta, & volatilia, & pisces, & natātia in aquis, ac etiam aquæ maris obedient eis, & destitutæ ciuitates, q̄ ab habitatoribus populosæ fuerunt, viduatæ erunt, & illorum, s. Turcarum. Distribuent mysteria dei, & exaltabitur cor eorum, vsque adeo vt mortuos appetāt secundum æqualitatem viuorum. Similiter autem ex pupillis & viduis & ex sacratīs locis escas exigentes, & non miserebuntur in opes & pauperi. Et gradientur in via angustiæ senes, s. Christiani, inopes, & diuites, esurientes, & sitientes, compedibus vinciti, & manicis ligati, & beatificabūt eos qui iā

S. c. 6. §. 5 &

I. c. 53. §. 15

S. c. 48. §. 4

S. c. 17. §. 11.

S. eod. §. 4.

in fine

S. c. 35. §. 3

S. c. 41. §. 5.

S. c. 40. §. 8

S. c. 43. §. 5.

S. c. 17. §. 11.

S. c. 16. §. 8

S. c. 16. §. 8.

S. c. 64. §. 3

S. c. 45. §. 2.

S. c. 27. I. pri

S. c. 17. §. 11.

I. c. 57. §. 12. in

fine

I. c. 57. §. 11. in

prin. & I. c.

68. §. 4

I. c. 68. §. 12

S. c. 43. §. 10

S. c. 51. §. 12

S. eod. §. 11

S. eod. §. 4.

in prin.

S. c. 4. §. 6.

I. c. 57. §. 13

S. c. 57. §. 13

S. c. 57. §. 13

S. c. 14. §. 10

S. c. 42. §. 8.

S. c. 56. §.

7. & I. c. 58.

§. 5.

S. c. 59. &

I. eod. 47. §.

14. & 15.

l.c. 54. §. 4. mortui sunt. Et infra: Post tribulationem, quæ fit à filijs Ismael, homines periclitā
 in fine tur à tribulatiōis pressura, nō habētes spem salutis, aut redemptiōis alicuius de ma-
 s.c. 34. §. 4. nibus eorū, ab eis tribulati, afflictiq; in fame, siti & nuditate. Barbarorū vero natiōes
 & l.c. 58. §. 3. erūt comedētes, bibentes, & iocundātes in victorijs suis, gloriātes in desolatōibus
 s.c. eo. §. 8. in quibus desolauerunt Persidem & ceteras prouincias & insulas vsq; ad Romā, quas
 princ. Turcæ sibi vendicauerunt, & Christianis eripuerunt.

Methodius

s.c. eo. §. 3. & XIII § Illa igit Hierosolymæ expugnatio, à Turcis tempore proximo
 j.c. eo. §. 15. facta, est iudicium propinquæ (de qua Methodius loquit) nostræ calamitatis. Nec
 refert quod eadem ciuitas nō Christianis, sed Ethnicis sit per Turcas erepta, quia
 saluator noster inquit: Cum autem videritis circundari ab exercitu Hierusalem,
 tunc scitote quia appropinquabit desolatio eius, quia dies vltionis hi sunt vt im-
 pleant omnia quæ scripta sunt. Væ autem prægnātibus, & nutriētibus in illis diebus
 erit enim pressura magna super terrā, & ira populo huic, scilicet Christiano, & ca-
 s.c. 29. §. 7. dent in ore gladij, & captiui ducent in omnes gentes. Et Hierusalem calcabit à gē-
 & j.c. 62 §. 15. tibus donec impleant tempora nationum. s. gentilium. Idem dicitur de comple-
 s.c. ca. 46. §. 5. tione sceles. Et licet hæc Christi prædictio sit literaliter verificata in direptione
 & j.c. eo. §. 15. materialis Hierosolymæ, tamen ite: implebit in desolatā mystica Hierosolyma
 & j.c. 54 §. 7. quæ iam censetur esse ecclesia occidentalis.

Lucæ. 21
 s.c. 35. §. 5. &
 j.c. 52. §. 1 &
 j. in prin. cō
 clusionis
 s.c. 47. §. 7
 & s.c. eo. §. 13
 Apo. 21

s.c. 19. §. 7 XV § Porro urbem Hierusalem Ethnicis sa penumero obtinuerunt, vi-
 s.c. ca. 44. §. ctis quaterq; inde expulsis Christianis, siquidem post Christi ascensionem, & post
 10. & j.c. 64. Vespasianā destructionem Christiani ciuitatem & terrā sanctā in manibus habue-
 §. 7 runt à tempore Constātini magni vsq; ad Iulianum apostatā, qui illuc Iudæos re-
 dire cōcessit. Post cuius obitum Christiani recuperauerūt Hierusalem. Quā Cos-
 dras Persarū rex rursus intercept, eum tamen Eraclius Imperator bello vincens
 terrā sanctā vnā cum ciuitate Christianis restituit. Post paucos annos tpe scilicet
 Constātini tertij, Saraceni, quibus Humarus præfuit, Hierusalem cœperunt, quā
 Carolus magnus recuperās ibidem Saracenorū sectā extirpauit: Saraceni vero tē
 pore primi Henrici Hierusalem ite: obtinuerunt, quā rursus Christiani tempore
 Henrici tertij adepti sunt, ibi Gotofredo rege posito, cuius nepote, vsq; ad Frede-
 ricum primū regnāte, mortuo, vrbs Hierusalem quarto per Saracenos euincit, &
 in ditione Soldani vsq; ad iam præteritā expugnationem retenta est, sed nondum
 restituta Christianis, qui adhuc eodem sancto loco sunt indigni: Nam quotiēs ibi
 facinora Christianorū inualescebāt, totiēs deus de suo sepulchro & terra sc̄ta pro-
 iecit Ch̄ianos. Quorū peccatis exigentibus pmittit altissimus ciuitatē Hierl̄m ab
 infidelibus possideri & calcari donec veniat plenitudo gentium, & donec impleā
 tur tempora nationum, hoc est, quando Christiani erga deum fuerint benemeri-
 ti. Potest etiam alia esse ratio huiuscemodi occupationis, ne scilicet ob primā inibi
 ecclesiæ foundationem & Christi passionem, credamus iam catholicam ecclesiam,
 sicut olim synagogam à Hierusalem pendere, quemadmodum ambitiosi ponti-
 fices statuunt, & stulti creduli æstimant, Romā esse caput vniuersalis ecclesiæ, quæ
 tamen principaliter consistit in spiritali collectione Christianifidelium vbiq; terra-
 rum degentium, & eius caput solus est Christus in omnibus primatum tenens, quē
 deus dedit caput super omnem ecclesiam.

s.c. eo. §. 1

s.c. eo. §. 14

s.c. ca. 47. in
 prin.

j.c. 62 §. 11 et
 s.c. eo. §. 15

s.c. 19 §. 1 et
 §. 3.

s.c. 39. §. 8.

j.c. 43. i. pri.
 & j.c. 68 §. 4
 j.c. 69. §. 3

Lucæ. 17.

Coloss. 1. &
 ad Ephe. 1

XVI § Christiani præterea sunt in ira dei, ideo primum per Saracenos,
 postea per Turcas in ecclesia orientali hætenus multipliciter castigati, in ecclesia
 vero occidentali longe crudelius adhuc castigandi. Hoc ex plerisq; prophetijs de
 prehenditur: quemadmodum Angelus dei de Turcis plurifaria Methodio reue-
 lauit, inter cætera dicens: Imperium filij Ismaelis filij Agar, quos scriptura australe
 brachium appellauit, vt pote Daniele scribente, & brachia austrī non sustinebūt
 In nouissimo enim seu septimo millenario, id est, in vltima chyliade seculi (in qua
 nunc sumus) incipiet exire semen Ismael de deserto, & quum exierint, congrega-
 bunt vnanimis in magnum Gabaath, id est, in valle peccati, & illic complebit quæ
 per Ezechielē dictum est, voca bestias agri, & volatilia cœli, & exhortare illa, de-
 inceps: Congregamini & venite, eod q; magnū sacrificiū immolo vobis, mauduca-
 te carnes fortiū, & bibite sanguinem excelsoꝝ. In hac itaq; Gabaath cadent more
 gladij

Methodius
 Daniē. 11

Ezech. 39

j.c. 68. §. 5

DE TURCIS ET PLAGA GLADII.

- gladij semine Ismaelis, qui appellatus est onager, eo quod in ira & furore mittunt super faciem terræ. Et erit aduentus eorum castigatio sine misericordia, & ibunt cum eis super terram quatuor istarum plagarum, scilicet captiuitas, interitus, perditio, & desolatio. *Deut. 9* Dicit enim deus Israel per Moysen: Non quia diligit vos dominus deus, introducet vos in terram promissionis, ut hæreditemini in ea, sed propter peccata habitatum in ea. Sic enim filij Israel, id est, Turcis, non quod diligat eos dominus deus, dabit eis potentiam hæc ut obtineant terram Christianorum, sed propter peccata & iniquitates nostras. Ob quas tradet nos deus in passionem ignominie, retributionem ac mercedem erroris nostri in nobis ipsis recipietes. Rursus Methodius: Christiani frudentur a deo in manus Barbarorum, a quibus cadent in omni immunditia sceleris & pollutionis, & contaminabunt mulieres eorum a pollutis barbaris, & mittent fortes filij Ismael super filios & filias eorum. Græcia tota in occisione gladij & perditione & corruptione ducetur.
- Roma. 1. Methodius* XVII § Ecce ista Methodij prophetia in ecclesia græca & orientali nunc est adimpleta. Ergo sequitur futurum malum in ecclesia latina & occidentali. De qua Methodius ulterius inquit: Gallia, Germania, & Agathonia varijs prælijs erunt deuorata, & multi ex eis ducent captiui, homines in tribulationes immensas coartabuntur, eritque tribulatio super Christianos qualis antea non fuit. Foris enim vastabit eos gladius et intus paor. Cuius gladij & supra fit mentio.
- Deut. 32. Hierc. 47* XVIII § De ea gladij plaga propheta conquerit, exclamando: O mucro domini quando nam quiesces, ingredere in vaginam tuam, refrigerare & sile. Cui respondet, quo quiescet quum dominus præceperit ei contra Ascalonem? Turca itaque mucro domini, id est, executor diuine iustitie, permittit aduersum Christianitatem ceu Ascalone id est, igne infame vel ignobilem, quia caret charitate dei & proximi.
- De his tractatum fuit in concilio præcipuum & dieta imperiali augustensi.* XIX § Nec turbemur (sicuti formidandum est) a Turcarum inuasionem per illa sompnia & noua belli aduersus Turcam præparamenta que papa Leo & Maximilianus quondam Cæsar cæterisque reges catholici mutuo pepegerunt, dummodo interio rem ecclesiam non reformauerimus nil iuuat aurum vel argentum aut quiuis exterior apparatus. Nam & olim sepe hac re per superiores principes & potentatus Christianæ reipublice multa sunt tractata, multa excogitata vel consulta & aliquando agitata, nulla tamen ad effectum deducta, vix quo plura moliti sunt, eo asperius & turbatius euasit negotium, deo qui habitat in cælis labores nostros irridente, imò nos iugiter irritate, qui absque eius adiumento, illud ipsius opus nostra inutili solertia explere credimus. Adde quod nos peruersæ voluntatis, ideoque indigni sumus ab eo impetrare pacem, quam solis bonæ voluntatis hominibus concedere solet, quam pax est opus iustitie & donum dei electis eius, & non impijs dicit dominus: Qui rursus ad nos, vix (inquit) filij desertores ut faceretis consiliu, & non ex me, & ordiremini telam, & non per spiritum meum, qui ambulatis ut descendatis in Aegyptum, & os meum non interrogastis, sperantes auxilium in fortitudine Pharaonis, & habentes fiduciam in vmbra Aegypti. Et erit vobis fortitudo in confusionem & fiduciam in ignominiam. Iterum, vix his qui descendunt in Aegyptum ad auxilium in equis, sperantes & habentes fiduciam super quadrigis quia multæ sunt, & super equitibus quia peæualidi nimis, & non sunt confusi super sanctum Israel & dominum non requisierunt, qui non secundum armorum potentiam procedit ad victoriam. Modo verificatur illud psalmi: Quare fremuerunt gentes, scilicet Turcarum, & populi Christianorum meditati sunt inania, Astiterunt reges Christianitatis, & principes Imperij Romani conuenerunt in vnum, præter consilium dei, & citra emendationem veterum hominum, quoniam non inuenitur exemplum in euangelicis & Apostolicis literis aliquid petum a regibus terræ pro ecclesia contra inimicos ecclesie, in quantum a deo mittuntur sed auersio diuina ultionis in deo querenda est.
- De his tractatum fuit in concilio præcipuum & dieta imperiali augustensi.* XX § Siquidem nos Christiani Turcas aggredi intendimus, in primis instituemus bellum aduersus iniquitates nostras tanquam capitales dei inimicos, non aduersus virgam iniquitatum, quasi deo repugnaturi. Cuius iræ nemo resistere potest: Per Turcam namque ceu virgam deus nostras visitat iniquitates eorum quod nos non visitamus eas. Iustus quippe deus de nobis Christianis, ceu Christi filijs in baptismo

§.c.46. §.6. p̄tismo ex ecclesia tanq̄ matre renatis dicit: Si dereliquerint filij eius legem meam
 & §.eo. §.24 & in iudicijs meis non ambulauerint, si iustitias meas prophanauerint, & manda-
 §.eo. §.4 & ta meam nō custodierint, visitabo in virga iniquitates eorū, & in verberibus pct̄a eo-
 §.c.37. §.10 rum. Seruata tamen misericordia si populus resipiscat. Vnde sequit: Misericordi
 & §.c.48. §. am autem meā non dispergam ab eo, quasi deus annuat se collaturū, contra eccle-
 §.c.35. §. siā ad se reuerſe aduersarios, auxilium: nam antea dixerat: Manus enim mea auxi-
 §.3. & §.c.57 liabitur ei & brachium meum confortabit eum.

Psal̄m.88

§.13. & §.eo XXI § Deponamus igit sarcinā peccatorū nostrorū tanq̄ causam conci-
 §.22 tantem virgā ferreā. Quæ inuenit in dorso eius qui indiget corde, id est, sapiētia,

§.eo. §.24

Psal̄m.88

quoniā insipiens non habet cor subeundi virtutes, quibus dorsum præbet, ideo in
 §.c.1. §.5 dorso virgā patiat̄ necesse est, nam scriptum est: Virga in dorso imprudentium.

Prouer.10

& §.eo. §.1 Quorū colla incuruant per iugū & lorum. Qui em̄ seminant iniquitatē, metēt ma-
 §.c.59. §.6 la & virga iræ suæ consumabit. Timētes at̄ deū, & incedētes erecto collo in via p̄ce-

Prouer.26

Ecci.33

Prouer.22

nitētia, virgā diuinæ indignationis cauere poterūt. Sapiēs certē induet pro tho-
 §.c.34. §.8 race iustitiā, & accipiet pro galea iudiciū certū atq; sumet æquitatē pro scuto in-

Sapia.5.

Ephe.6

1. Thess.5

expugnabili. Vtatur ergo præcipuē aduersum Turcas lorica charitatis, cingulo
 §.c.57. §.5 & veritatis, gladio spiritus quod est verbū dei, scuto fidei, id est, spe salutis. Primū de-

bellando intrinsecos ecclesiæ hostes, videlicet superbiam, simoniam, ambitionē, aua-
 §.c.40. i. fi. ritiam, libidinem, ceterasq; impietates: hi Turcæ à Christianis sunt obseruandi,

semperq; oppugnādi. Imò non est p̄nciosior aut capitalior ecclesiæ inimicus, quā
 §.c.47. §.11 iniquus clerus. Qui in primis erit reformādus, deinde reliqui Christifideles bene

instituenti, tandē forinseci hostes Christi ad pugnā prouocandi. Tunc demū spe
 §.eo. §.24 rari poterit contra Turcas debellandos Christianorū victoria.

§.eo. §.5

§.c.23. §.1 & XXII § Attendamus insuper consiliū Eliachim sacerdotis, filios Israel
 §.c.46. §.8 apud Iudith his verbis alloquentis: Scitote qm̄ exaudiet dñs preces vestras, si ma-

Iudith.4

nentes p̄manseritis in ieiunijs & orōnibus in conspectu domini: Memores estote
 & §.c.51. §.5 Moyſi: qui Amalech, confidentē in virtute, & potentia sua non ferro pugnando,

Exod.17. &

Deute.25

sed precibus sanctis orādo deiecit. Sic erunt vniuersi hostes Israel si perseueraue-
 §.c.32. §.17 ritis in opere quod cœpistis. Vnde in consilio magnatū quod, Holofernes contra

Iudith.5.

Iudæos habuit, ait Achior dux: Vbicunq; ingressi sunt scilicet Iudæi, sine arcu,
 & §.c.50. §.8 aut sagitta, & absq; scuto & gladio, deus eorū pugnavit pro eis, & vicit. Et non fuit

qui insultaret populo isto, nisi quando recessit à cultu dei sui. Quotiēscunq; autē
 §.eo. §.20. præter ipsam deū suum, alteq; coluerunt, dati sunt in prædā, & gladium, & in op-

probrium. Quotiēscunq; vero pœnituerunt se recessisse à cultura dei sui, dedit
 & §.c.50. in eis cœli virtutem resistendi. Et vsq; dum non peccarēt in conspectu dei sui, erant

cum illis bona. Deus enim eorū odit iniquitatē. Nunc ergo mi domine Holofer-
 §.c.48. §.8 nes, perquire si est aliqua iniquitas eorū in conspectu dei eorum, ascendamus ad il-

los, quoniam tradens tradet illos deus eorū tibi. Si vero non est offensio populi hu-
 §.c.60. i. pri. ius coram deo suo, non poterimus resistere illis, quoniam deus eorū defendet illos,

Exo.14

& erimus in opprobriū vniuersæ terræ. Idem dixerunt Aegyptij: Fugiamus Israe-
 lem, dominus enim pugnat pro eis contra nos.

XXIII § Eodem modo Iudæi ad Nicamorē, cogitantē cum impetu die
 §.eo. §.12 sabbati committere bellum, dicebant: Ne ita ferociter & barbare feceris, sed hono-

2. Macha.15

rem tribue diei sanctificationis, & honora eum qui vniuersa conspicit. Nemp̄ Iu-
 das Machabæus semper confidebat cum omni spe auxilium sibi à dño affuturū, &

hortabat suos, ne formidarēt ad aduētum nationū, sed in mēte haberēt adiutoria
 sibi facta de cœlo, & nūc sperarēt ab omnipotēte sibi affuturā victoriā. Singulos

autē eorū armavit nō clypei & hastæ munitione sed sermonibus & exhortatōibus,
 & deū p̄catus ē, dicēs: Tu dñe dñator cœlorū, mitte tūc angelū tuū bonū ad nos in

timore & tremore magnitudinis brachij tui, vt metuāt qui cū blasphemia veniunt
 §.c.24. §.1 aduersus sanctū populū tuū. Et visus est Hieremias extēdisse manū, & dedisse Iudę

gladiū aureum, dicēs: Accipe sanctū gladium munus à deo, in quo deijcies aduer-
 & §.c.60. §.5 sarios populi mei Israel. Iudas itaq; & qui cū eo erāt, inuocato deo p̄ oñes cōgres-

si sunt, manu quidem pugnantes, sed cordibus dominum orātes, prostrauerunt nō
 minus trigintaquinq; milia, præsentia dei magnificē delectati.

Ergo nos

DE PLAGIS PESTIS, FAMIS, EGESTATIS, &c.

- XXIII § Ergo nos Christiani accingamur cilicio, & primum nosipfos emendemus: deinde clementissimū deū inuocemus, ac eius imploremus sanctos, in quorū manu sunt gladij ancipites, processiones, & orones publicas & priuatas instituiamus, populus Christianus bona fide clamet ad deū: Conserua me domine quā speraui in te. Atq; dicat: Circūde derūt me canes multi, id est, Turc, concilium malignantiū obsedit me. Erue à framea deus animā meā, & de manu canis, id est, regis Turcæ: libera vnicā meā, matrem, scilicet ecclesiā. Manus peccatoris nō moueat me: Tota die cōstituebāt prælia: Custodi me domine de manu peccatoris, & ab hominibus iniquis eripe me, Equidem non multū, religioni Christianæ conducit inimicos nostros gladio vinci, Sed si Christiana acies intēdit cōfligere cum Turcis, dicat: Benedictus dñs deus q̄ docet manus meas ad præliū, & digitos meos ad bellū: Eripe me de gladio maligno, & de manu filiorū alienorū. Quia contra dominū est manus eorū. Tandem precemur deū misericordissimū. Domine misere re nostri, te enim expectamus, esto brachiū nostrū in mane, & salus nostra in tpe tribulationis. Tunc respondebit: Liberabo te de manu pessimos, & redimā te de manu fortiū, scilicet Turcæ. Et sic saluū faciet egenū à gladio oris eorū, & de manu viciolēta pauperem populum Christianum. Et non secundum armorū potentiam, sed prout ipsi deo placet, dabit dignis victoriam.

- ¶ De plagis, pestis, famis, egestatis, atq; reliquis. Ca. L.
- V**lso de plaga gladij, restat de cæteris videre plagis: veluti em̄ in veteri testamento filiū Israel ob suā duritiā multipharia plagati sunt, domino cōminante: Si ambulaueritis ex aduerso mihi, percutiā vos septies propter peccata vestra inducamq; sup vos gladiū: quū confugeritis in vrbes, mittā pestilentiā in medio vestri, & trademini in manus hostiū, postq̄ confregero baculum panis vestri, ita vt decem mulieres in vno clibano coquant panes. Item Moyse ad populum: Mittet dñs super te famē & esuriam, adiunget tibi pestilentiā, donec consumet te de terra, pcutiet te dominus egestate, febri & frigore ardore & æstu, ac aere corrupto & rubigine donec pereas, ita tpe noui testamenti propter Christianorū pctā erunt pestilentia, & fames, ac terræ motus per loca terrosesq; de celo. Ait Naq; Hieronymus: Si quā fames & penuria & reg: omniū egestas opprimit mundū, sciamus hoc ex ira dei descendere, qui se in pauperibus fraudari loquit: Iustus itaq; deus peccatores consumet gladio, fame, & peste, in Hieremia inquiens visitabo eos p̄ quatuor species, scilicet plagas, quā homines confusi sunt, & afflicti propter vastitate terre, q̄a non venit pluuia in terra, quā multæ sunt auersiones nostræ, peccauimus. Et infra: Homines & bestia pestilentia magna morientur. Item, mittam in eis gladium & famem & pestem donec consumantur.
- I** § Cæteræ morti, super equum pallidū sedenti, data est potestas interficere, non solū in gladio, sed etiā fame, & morte, & bestijs terræ. Et sic de alijs septē plagis veteris testamenti, quas mentio fit infra: Quia multa flagella peccatorū. Dictum est, p̄ quatuor species visitabit nos dñs, nam stricta dei iudicia sunt quatuor, scilicet gladius, fames, pestilentia, & malæ bestia. Hinc dñs ad Ezechielem: Dic heu ad omnes abominationes malorū domus Israel, id est, ecclesiæ, quia gladio, fame, & peste morituri sunt, & cōplebo indignationem meā in eis. Ira em̄ mea super oēm populum eius, gladius foris, pestis & fames intrinsecus, qui in agro est, gladio morietur, qui in ciuitate, pestilentia & fame deuorabuntur.
- II** § Chrus deniq; refert: Postq̄ gens contra gentē surrexerit in gladio, tunc per loca erūt terræ motus, & pestilentia, & fames, sed añ hęc oia (inqt) iniiciēt vobis manus suas & psequēter. Ecce prior ē plaga gladij, quā reliq; plagę sequuntur vnde dñs in Hieremia: Debello vos in manu extēta, postea homines & bestia pestilentia morientur. Idem p̄terea dñs in Esdra inquit: Ecce ego induco super orbē terrarum mala, gladium, & famem, & mortem, & interitum, propter quod super polluit iniquitas omnem terram. Ecce fames, & plaga, & tribulatio, & magna cōfusio, &c. missa sunt flagella. Oportet quippe contristari in varijs tentationibus, vt fit probatio fidei, omnis autem caro vt fœnum, & omnis gloria eius tanq̄ flos fœni, exaruit fœnum, & flos eius decidit.

Homo